Verslag participatiesessie 1: Gemeentelijk cultuurbeleid Leudal

Datum: Woensdag 1 oktober 2025 – 18:30 tot 20:30 uur in La Rochelle

Welkomstwoord

Wethouder Jan den Teuling opent de avond en bedankt alle aanwezigen voor hun tijd en inzet deze avond, en benadrukt dat het maken van een nieuw cultuurbeleid mensenwerk is. De wethouder geeft aan dat de aanwezigen meegenomen worden in de verdere ontwikkeling van het cultuurbeleid. Beleidsadviseur Pien Kerkhofs zal per mail de deelnemers verder betrekken en natuurlijk ook bij de volgende participatiesessie op 3 november.

Introductie

De participatieavond werd begeleid door drie adviseurs van adviesbureau voor culturele vraagstukken Cultuurslagers: Nicolle van Lith, Nicole Geerlings en Guus van Engelshoven. Zij zijn door de gemeente gevraagd om deze participatiesessies te leiden. Cultuurslagers zal de verschillende perspectieven uit het veld ophalen en concrete input verzamelen voor het nieuwe cultuurbeleid. Tijdens de participatieavond is er een brede vertegenwoordiging van het culturele veld aanwezig. In de zaal zitten vertegenwoordigers van muziekverenigingen en koren, kunstenaars en makers, heemkundeverenigingen, en instellingen die kunst- en muzieklessen verzorgen. Ook zijn cultuurcoaches en cultuurverbinders aanwezig, evenals andere betrokkenen die zich op verschillende manieren inzetten voor cultuur in de gemeente Leudal. De opbrengsten van deze bijeenkomst worden meegenomen in de ontwikkeling van de nieuwe beleidsnota Kunst en Cultuur, die in de komende maanden verder wordt uitgewerkt.

De huidige cultuurnota: 'Ontmoet Cultuur; 2022–2025'

In 2021 stelde de gemeente Leudal het kunst- en cultuurbeleid *'Ontmoet Cultuur; maak de verbinding met elkaar en voel het geluk!'* vast. Dit beleid, inclusief de bijbehorende subsidieregeling, trad in januari 2022 in werking en loopt tot en met 2025. Dit beleid is destijds ook samengesteld in afstemming met het culturele veld. Tijdens deze participatiesessie werd samen met vertegenwoordigers uit het culturele veld gereflecteerd op de resultaten en ervaringen van het huidige beleid.

Doelstelling huidig cultuurbeleid

Met het huidige beleid wil de gemeente Leudal een stimulerend klimaat scheppen waarin kunst en cultuur kunnen groeien en bloeien. De ambitie is om kunst en cultuur zichtbaar, toegankelijk en betekenisvol te maken voor alle inwoners. Daarbij wordt gestreefd naar een goede balans tussen het behouden van waardevolle tradities en het bieden van ruimte aan vernieuwing en nieuwe initiatieven. De gemeente wil dat zoveel mogelijk inwoners actief kunnen deelnemen aan kunst en cultuur, met bijzondere aandacht voor jeugd en jongeren. Daarnaast wordt ingezet op meer zichtbaarheid van het bestaande aanbod, en op het versterken van verbindingen, ontmoetingen en samenwerkingsverbanden binnen en buiten de culturele sector.

Het huidige cultuurbeleid rust op vier centrale speerpunten, deze vormen tevens de uitgangspunten van de tafelsessies:

1. Het bevorderen van betere samenwerking tussen spelers in het culturele veld.
2. Het zorgen dat kunst en cultuur laagdrempelig en voor iedereen te beleven zijn.
3. Extra aandacht voor kunst- en cultuurbeleving bij kinderen en jongeren.
4. Het stimuleren van nieuwe initiatieven en creatieve ontwikkelingen in de gemeente.

De tafelsessies

Tijdens de participatieavond zijn drie groepen gevormd om aan de hand van een viertal vragen te reflecteren op de centrale speerpunten van het huidige cultuurbeleid. Hieronder volgt per speerpunt een beknopte samenvatting van de opgehaalde input.

Thema 1: Bevorderen van samenwerking

- **Wat hebben de verenigingen/ organisaties/ makers zelf gedaan hieraan? Waar zijn ze trots op?** Er vinden veel samenwerkingen plaats tussen verenigingen, federaties, scholen en instellingen. Voorbeelden die genoemd werden zijn gezamenlijke concerten, fusies tussen kleinere verenigingen om de slagkracht te vergroten en lokale initiatieven zoals Winterfestijn Baexem en Grathem in Beeld. Vooral ad hoc initiatieven worden genoemd, een lange lijn ontbreekt toch nog wel regelmatig. De meeste samenwerkingen ontstaan op eigen initiatief, vaak vanuit persoonlijke inzet en betrokkenheid.
- **Welke algemene ontwikkelingen heeft men gezien?** Hoewel er de afgelopen jaren meer verbindingen zichtbaar zijn tussen verenigingen en organisaties onderling, blijft het veld versnipperd. Men werkt vooral vanuit zijn eigen dorpskern (‘eilandje’) en aansluiting vinden bij andere initiatieven blijkt soms nog ingewikkeld. Een betere kennisuitwisseling over cultuur (en bijvoorbeeld het samenwerken met onderwijspartners) tussen de verschillende dorpskernen zou al een mooie eerste stap hierin kunnen zijn, dat gebeurd nu nog te weinig. Sommige gesprekspartners ervaren daarnaast traagheid of gebrek aan opvolging vanuit de gemeentelijke organisatie (o.a. op het gebied van subsidieverlening) wat samenwerkingen belemmerd.
- **Wat heeft men gemist de afgelopen periode?** Men mist structurele ondersteuning en coördinatie om samenwerking te bevorderen. Veel gesprekspartners werken vanuit “eilandjes” en missen een overkoepelende aanpak of kartrekker (een gemeente-brede aanpak). Een aansluitend subsidiebeleid, waarbij de subsidiedoelstellingen gelijk zijn aan de eigen doelstellingen, mist ook. Daarnaast geeft men aan de aansluiting met het sociaal domein te missen, terwijl daar wel een grote behoefte naar is.
- **Welke rol is voor de gemeente voorzien?** De gesprekspartners zien voor de gemeente vooral een faciliterende en verbindende rol binnen dit onderwerp weggelegd: het netwerk zichtbaar maken, duidelijkheid bieden over subsidiecriteria en zorgen voor continuïteit. Enkele gesprekspartners voorzien ook een rol voor de gemeente in het aanjagen van nieuwe of alternatieve initiatieven. Ook wordt gevraagd om een cultuurplatform of coördinatiepunt waar verenigingen elkaar kunnen vinden en samen kunnen plannen.

Thema 2: Kunst en cultuur voor iedereen toegankelijk

- **Wat hebben de verenigingen/ organisaties/ makers zelf gedaan hieraan? Waar zijn ze trots op?** Veel gesprekspartners hebben zich de afgelopen jaren actief ingezet om deelname aan kunst en cultuur toegankelijk te houden, bijvoorbeeld door de contributies of entreeprijzen zo laag mogelijk te houden, het aanbieden van gratis workshops voor jeugd, de jeugd actief betrekken bij het organiseren van activiteiten en de eigen contributie (deels) bekostigen met vrijwillige bijdragen (denk aan het ophalen

van oud-papier of bardiensten draaien). Er zijn veel initiatieven die zich inzetten om cultuur ook dichter bij de mensen zelf te brengen, zoals het organiseren van open concerten (op locaties), specifieke kindervoorstellingen, kunstmarkten in de wijken en diverse cultuurprojecten in gemeenschapshuizen.

- **Welke algemene ontwikkelingen heeft men gezien?** Kostenstijgingen en het verdwijnen van lokale fysieke media maken het moeilijker om mensen te bereiken. Jongeren en specifieke doelgroepen (zoals mensen met een beperking of laag inkomen) worden nog onvoldoende bereikt. Toch zijn er de afgelopen jaren ook nieuwe vormen van betrokkenheid ontstaan, vooral online en via sociale media. Jongeren worden vaker bereikt via sociale media of scholen. Tegelijkertijd is er een toenemende vergrijzing en minder aanwas van jeugdleden zichtbaar.
- **Wat heeft men gemist de afgelopen periode?** De afgelopen jaren heeft men vooral een cultuurloket voor hulpvragen en betaalbare accommodaties gemist. Een specifieke subsidieregeling voor het bereiken van ouderen heeft men ook gemist, vooral in verhouding met de wél bestaande subsidie voor jongeren(educatie). Ook mist men samenhang in communicatie en promotie van het cultuuraanbod, bijvoorbeeld via een culturele agenda.
- **Welke rol is voor de gemeente voorzien?** De gesprekspartners zien een rol voor de gemeente weggelegd bij het bemiddelen tussen uitbaters van accommodaties en cultuuraanbieders, promotieplatforms en betaalbare voorzieningen (zoals repetitieruimtes of presentatieplekken). Daarnaast speelt de gemeente volgens hen ook een rol bij het opvangen van algemene stijgende kosten, het meebewegen van subsidies met de actualiteit en het stimuleren van cultuurparticipatie voor iedereen (ook kwetsbare groepen).

Thema 3: Extra aandacht voor kinderen en jongeren

- **Wat hebben de verenigingen/ organisaties/ makers zelf gedaan hieraan? Waar zijn ze trots op?** Veel verenigingen hebben de afgelopen jaren samengewerkt met scholen om kinderen en jongeren te betrekken bij kunst en cultuur. Voorbeelden zijn schoolconcerten, opleidingsprojecten binnen muziekverenigingen en jeugdactiviteiten via overkoepelende stichtingen. Echter ervaren sommige gesprekspartners het ook als lastig om met scholen samen te werken, omdat lesprogramma's al vaak heel vol zitten. Een heel aantal gesprekspartners geven aan de afgelopen jaren erg geholpen te zijn met (extra) subsidies wanneer het gaat om het bereiken van jongeren.
- **Welke algemene ontwikkelingen heeft men gezien?** Scholen weten de weg steeds beter te vinden naar cultuur en samenwerking met de gemeente is de afgelopen jaren toegenomen. Toch is het aantal jeugdleden over het algemeen gedaald; jongeren trekken weg uit de gemeente en vinden moeilijk aansluiting bij traditionele verenigingen. Jongeren weten vaak niet welke culturele mogelijkheden er zijn. Lesgelden zijn soms te hoog en vrijwilligerswerk wordt minder aantrekkelijk gevonden. De extra focus op de doelgroep jongeren en kinderen wordt vrijwel unaniem als belangrijk gevonden.
- **Wat heeft men gemist de afgelopen periode?** Men mist o.a. de mogelijkheid om structurele muziekeducatie aan te kunnen bieden, ook voor jonge kinderen (0–4 jaar), en

meer creatieve programma's op scholen. Er is behoefte aan activiteiten vóór én dóór jongeren, meer communicatie via sociale media én fysieke media zoals huis-aan-huisbladen, en ondersteuning voor ouders in het stimuleren van deelname.

- **Welke rol is voor de gemeente voorzien?** De gesprekspartners zien een belangrijke rol voor de gemeente weggelegd bij het structureel verankeren van cultuur voor jongeren in het beleid, het stimuleren van scholen om cultuuronderwijs te versterken en het faciliteren van samenwerking tussen de verschillende kernen. Daarnaast wordt gevraagd om meer coördinatie, financiële ondersteuning en mogelijkheden om jongerenprojecten en festivals op te zetten.

Thema 4: Stimuleren van nieuwe initiatieven

- **Wat hebben de verenigingen/ organisaties/ makers zelf gedaan hieraan? Waar zijn ze trots op?** De afgelopen jaren zijn regelmatig nieuwe initiatieven ontstaan zoals lokale tentoonstellingen, historische publicaties en nieuwe muziekensembles. Veel gesprekspartners tonen bereidheid om te vernieuwen en te experimenteren met nieuwe vormen van samenwerking. Vrijwel geen enkele gesprekspartner geeft aan de afgelopen jaren gebruikgemaakt te hebben van de hiervoor bedoelde projectsubsidie. Ook hebben er vrijwel geen cross-overs met andere cultuurvormen (dan de eigen) plaatsgevonden.
- **Welke algemene ontwikkelingen heeft men gezien?** De afgelopen jaren is de aandacht voor innovatie gegroeid, maar het vergunningenproces en subsidiestromen worden als traag en star ervaren. Nieuwe initiatieven worden soms niet herkend binnen bestaande beleidskaders. De gesprekspartners zijn vrijwel allemaal van mening dat nieuwe samenwerkingen en innovatie verrassende resultaten kan opleveren.
- **Wat heeft men gemist de afgelopen periode?** Men heeft de afgelopen jaren o.a. flexibiliteit in subsidiebeleid, een centraal aanspreekpunt bij de gemeente en een platform om ideeën uit te wisselen gemist. Regels worden als te strikt ervaren, aanvragen moeten te ver vooruit gepland worden en er is te weinig onderscheid tussen kleine en grote initiatieven. Onderlinge kennisdeling op dit onderwerp, bijvoorbeeld via een cultuurplatform, wordt ook nog gemist.
- **Welke rol is voor de gemeente voorzien?** Uit de sessie komt naar voren dat de gesprekspartners vooral een rol voor de gemeente weggelegd zien bij het faciliteren in snellere vergunningverleningen bij activiteiten die bijvoorbeeld buiten plaatsvinden of voor grotere evenementen, het begeleiden van initiatieven en het geven van vertrouwen in de organisaties/ aanvragers. Naast financiële steun is er ook behoefte aan kennis, netwerk en zichtbaarheid, waar de gesprekspartners een rol voor de gemeente zien.

Online enquête - Wat is er tot nu toe opgehaald?

Tot nu toe hebben ruim 100 respondenten de enquête ingevuld, wat wijst op een groot draagvlak. Van de deelnemers is ruim 40% 65 jaar of ouder en ruim 20% tussen de 35 en 45 jaar. Voor jongeren onder de 21 is een aparte enquête uitgezet. De helft van de respondenten heeft de vragenlijst ingevuld als inwoner, terwijl 40% dit deed namens een vereniging of stichting op het gebied van amateurkunst of cultuurparticipatie.

De meeste respondenten geven aan trots te zijn op het rijke verenigingsleven, de carnaval en de vele evenementen en activiteiten die door inwoners of verenigingen zelf worden georganiseerd. Er wordt veel waarde gehecht aan saamhorigheid en het elkaar ontmoeten. Uit de reacties blijkt dat er duidelijke verschillen bestaan binnen de gemeente wanneer het gaat om het kunst- en cultuuraanbod in de verschillende wijken en dorpen. Vaak vindt een specifieke activiteit in slechts één kern plaats, waardoor er nauwelijks sprake is van een gezamenlijk cultureel aanbod voor de hele gemeente. Dit belemmert ook de samenwerking tussen verschillende partijen.

Veel verenigingen en instellingen geven aan dat er een sterke wil is om meer doelgroepen te betrekken bij cultuur, maar dat hiervoor een passend beleid ontbreekt. Ook is er behoefte aan financiële ondersteuning vanuit de gemeente. Daarnaast wordt het belang benadrukt van een fysieke plek voor cultuur en de inzet van een cultuurcoach. Tot slot wordt in de online enquête gepleit voor een flexibel cultuurbeleid dat meebeweegt met het voortdurend veranderende culturele veld.

N.B.: De online enquête blijft beschikbaar tot 3 november 2025. Aanwezigen worden uitgenodigd deze alsnog in te vullen en/of door te sturen naar geïnteresseerden!

Afsluiting, vragen en opmerkingen

Met alle waardevolle input die is opgehaald, zetten we een belangrijke stap richting de toekomst van het cultuurbeleid in Leudal. De vele voorbeelden, ideeën en aandachtspunten laten zien hoe rijk en betrokken het culturele veld is, en hoeveel energie er aanwezig is om samen verder te bouwen. De gemeente Leudal gaat met deze inzichten aan de slag om de eerste lijnen van het nieuwe cultuurbeleid te schetsen — een beleid dat aansluit bij de huidige tijd, inspeelt op de behoeftes uit het veld en voortbouwt op wat al goed gaat. Tijdens de volgende sessie komen we opnieuw samen om vooruit te kijken naar de toekomst. We hopen ook dan weer op een brede opkomst en actieve deelname, zodat het nieuwe cultuurbeleid écht gedragen wordt door iedereen die cultuur in Leudal een warm hart toedraagt.

Vanuit de zaal wordt gevraagd of de PowerPoint presentatie opgestuurd kan worden naar geïnteresseerden.